

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap
Hak Sözü Açığa Vurmak
Mustafa Ali İbrahim'e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Benim sorum şudur:

Yunus suresinin 90. ayetinde şöyle geçmektedir: فَأَتَّبَعُهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ “**Ama Firavun ve askerleri onları takip etti.**” Ve Taha suresinin 78. ayetinde şöyle geçmektedir: فَأَتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ “**Bunun üzerine Firavun, askerleri ile birlikte onların peşine düştü.**”

Peki bu, bir yöneticinin emri ile bir yöneticinin fiilinin aynı şey olduğu anlamına gelir ki onların emirlerine karşı çıkmamanın fiillerine de karşı çıkmak gibi olduğunu söyleyelim; yani onun (yöneticinin) polisinin veya yardımcılarının karşısında hak sözü söylememiz onun karşısında şöyle demek gibi midir: أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةٌ حَقٌّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ “**Cihadın en faziletlisi, zalim sultan karşısında hak sözü söylemektir.**” Teşekkür ederim.

Sorunun formatını değiştirme hakkınız vardır; Allah sizi hayırla mükâfatlandırсын.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Birincisi: Soruda geçen iki ayet açısından olana gelince; birincisinde Allahu Teala Yunus suresinin 90. ayetinde şöyle buyurmaktadır: فَأَتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ “**Ama Firavun ve askerleri onları takip etti.**” İkincisinde ise Allahu Teala Taha suresinin 78. ayetinde şöyle buyurmaktadır: فَأَتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ اللَّيْلِ مَا عَشَيْتُهُمْ “**Bunun üzerine Firavun, askerleri ile birlikte onların peşine düştü. Deniz onları gömüp boğuverdi.**” Sanki siz, (الواو-askerleri) kelimelerindeki “الواو-Vav” harfi ile “الباء-Bâ” harfinin kullanımından çıkan anlam farklılığına işaret ediyorsunuz; zira Subhanehu ilk ayette şöyle buyururken: فَأَتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ “**Ama Firavun ve askerleri onları takip etti.**” İkinci ayette ise şöyle buyurmuştur: فَأَتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ “**Bunun üzerine Firavun, askerleri ile birlikte onların peşine düştü.**” Tefsir kitaplarında geçenlere göre onları takip etmesinin anlamı, yani onların peşine düştü, onları takip etti ve onları fark etti demektir.

Ancak ilk ayetteki فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ “Firavun ve askerleri” cümlesinden lügate göre, onları takip edenler arasında Firavun’un da olduğu, yani Musa Aleyhisselam ve İsrailoğullarının takip edilmesine, (Allah ona lanet etsin) Firavun’un da katıldığı, yani onların peşinden giden ve onları fark edenlerin arasında olduğu anlaşılmaktadır; **çünkü (وجنوده) kelimesindeki “الواو-Vav” burada katılmaya, yani Firavun’un İsrailoğullarının takip edilmesine katıldığına delalet etmektedir.**

“Firavun, askerleri ile birlikte” cümlesindeki ikinci ayete gelince; bundan lügate göre, Firavun’un askerleri ve arkadaşlarıyla birlikte bu takibe katıldığı anlaşılabilir gibi ancak aynı zamanda bundan lügate göre, Firavun’un askerlerine katılmadığı ve onlarla birlikte çıkmadığı, aksine sadece takipte onlara yardım ettiği de anlaşılmaktadır; çünkü lügatte “الباء-Bâ” eşlik etmeyi ve yardım etmeyi ifade etmektedir. Bu yüzden ayetteki (بجنوده) kelimesi, lügat olarak eşlik etme, yani Firavun’un İsrailoğullarının peşinde askerleri ile birlikte olduğu anlamını da taşıyabilir, yardım etme, **yani onlarla birlikte olabileceği, onları takip etmek için askerlerine katılmaksızın onlara yardım etmiş olabileceği**, yani onların peşinden gidenlerin Firavun’un kendisinin değil de Firavun’un askerlerinin olabileceği anlamını da taşıyabilir.

(Eşlik etme veya yardım etme) gibi iki anlamdan birinin belirlenmesi, iki ayet arasında cem etmenin olacağı ortaya çıkmaktadır:

İlk ayetin lügat olarak tek anlamı vardır ki o da; Firavun’un (Allah ona lanet etsin) onlara katılması, yani Musa Aleyhisselam’ı takipte onlara eşlik etmesidir... İkinci ayetin lügat olarak anlamı ise, eşlik etmek yani Musa Aleyhisselam’ı takipte onlara eşlik etmek anlamını taşıyabileceği gibi aynı şekilde yardım etmesi, yani Musa Aleyhisselam’ı takip etmek için Firavun’un (Allah ona lanet etsin) askerlerine eşlik etmeksizin onlara yardım etmesi anlamı da taşımaktadır... Çünkü her iki ayetin anlamı birbiriyle çelişmemektedir; dolayısıyla iki ayetin arası cem edildiğinde anlam şöyle olur; Firavun Musa Aleyhisselam takip edilirken askerleriyle birlikte olduğu, yani burada “بجنوده” kelimesinde geçen “الباء-Bâ” harfinin eşlik etme anlamını, yani

Firavun'un Musa Aleyhisselam takip edilirken askerlerine eşlik ettiği anlamını ifade etmektedir... İki ayetin anlamı açısından durum budur.

İkincisi: Hadiste bahsi geçen hadis-i şerife gelince; Tirmizi Sünen'inde Ebi Said el-Hudri'den Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: **إِنَّ مِنْ أَكْثَرِ الْجِهَادِ كَلِمَةً عَدْلٍ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ "Cihadın en faziletlisi, zalim sultanın karşısında adaleti-hakkı söylemektir."** Ebu İsa, Ebî Umâme babında, bu açıdan bu hadisin Hasen-Garip olduğunu söylemiştir... Nitekim Taberâni'ye ait Mu'cemü'l-Kebîr'de Ebi Umâme'den Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilmiştir: **"Allah katında cihadın en sevimsisi, zalim sultan karşısında hak sözü söyleyip öldürülen kişidir."** Taberâni'ye ait başka bir rivayette Ebi Umâme'den bir adamın Cemre'de iken şöyle dediği rivayet edilmiştir: **أَفْضَلُ الْجِهَادِ كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ "Cihadın en efdali zalim sultan karşısındaki hak sözdür."** Ayrıca Avnul Mabud kitabında bu hadisin şerhinde şöyle geçmektedir: [... Ebî Said el-Hadri şöyle dedi; Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem cihadın en efdalinin, zalim bir sultanın veya zalim bir emirin karşısında adil-hak sözü söylemek olduğunu söylemiştir. Avnul Mabud'un sahibi de şöyle demiştir:

(Cihadın en efdali): Yani Tirmizi'nin rivayetinin deliline göre en efdal olandan biri, en büyük cihattan biri;

(Adil sözdür); İbn Mace'nin rivayetinde hak sözdür; bu kelimelerden kastedilen, lafızla veya yazmak ya da benzeri bir şeyle iyiliği emredip kötülükten nehyetmeyi ifade etmektedir.

(Adaletsiz sultanın karşısında): Yani zalim demektir; dolayısıyla bu, cihadın en efdali olmaktadır; çünkü düşmanla cihad eden bir kimse, **sultan/otorite sahibinin elinde zulüm görürken galip mi geleceğini yoksa mağlup mu olacağını bilemeden ümit ile korku arasında tereddüt ederek hak sözü söyler, iyiliği emreder, bunun üzerine yok olmaya maruz kalır ve ölmeyi göze alırsa işte o zaman bu, korkuya galip geldiği için cihad türlerinin en efdali olmaktadır;** bunu, Hattâbi ve diğerleri söylemiştir.

(Veya adaletsiz emir): Ravide şüphe olduğu görünmektedir.]

Bu hadis-i şeriften, en efdal olan cihadın, zalim sultanın tabiiyelerinin karşısında değil de bizzat zalim sultanın karşısında hak sözü söylemek olduğu anlaşılmaktadır; zalim sultandan kastedilen, ister cumhurbaşkanı, ister kral, ister başbakan, ister vali olsun zalim olan emirdir; yani sultanın karşısında bu efdaliyetin olabilmesi için sulta-otorite ve yönetim sahibi olması gerekir...

Ancak bu, zalim yöneticinin tabiieleri önünde hak sözü söylemenin hiçbir fazileti olmadığı anlamına gelmez; zira hak sözü açığa vurmakta her zaman bir hayır ver fazilet vardır; ancak ele aldığımız hadislerde bahsedilen Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in özel efdaliyet, otorite sahibiyle, bizzat yöneticiyle ilgili olan bir efdaliyettir; bu da onun karşısında hak sözü söylemenin öneminden ve bunun gerektirdiği tehlike, cesaret ve güçten dolayıdır. Bazı hadis şerh edenlerin şu şekilde bahsettikleri gibi: [Hattâbi şöyle demiştir: dolayısıyla bu, cihadın en efdali olmaktadır; çünkü düşmanla cihad eden bir kimse, **sultan/otorite sahibinin elinde zulüm görürken galip mi geleceğini yoksa mağlup mu olacağını bilemeden ümit ile korku arasında tereddüt ederek hak sözü söyler, iyiliği emreder, bunun üzerine yok olmaya maruz kalır ve ölmeyi göze alırsa işte o zaman bu, korkuya galip geldiği için cihad türlerinin en efdali olmaktadır. El-Müzhir şöyle demiştir: Dolayısıyla en efdal olmaktadır; çünkü sultanın zulmü, kendi otoritesi altındaki -ki o büyük bir kalabalıktır- herkes için geçerlidir; dolayısıyla onun bu zulmünü engellerse, bunun faydası birçok insana ulaşacaktır; ama kâfirin öldürülmesi başkadır.**]

Sonuç olarak tüm konuşmalar, bizzat zalim sultanın kendisi hakkında olup onun takipçileri, aveneleri ve askerleri hakkında değildir.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 17 Recebu'l Hayr 1445

M. 29/01/2024

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4439/>